

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1877.   Andra Kammaren.   N:o 27.

Torsdagen den 5 April.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 27 nästlidne Mars.

§ 2.

Efter föredragning af Herr *Jöns Pehrssons* på bordet hvilande motion, N:o 139, angående föreskrift för uttagande af resterande krono-, kommunal- och andra dylika utskylder på landet, förklarade Herr Talmannen, att enär den Kongl. proposition, i anledning af hvilken Herr *Jöns Pehrsson* väckt ifrågavarande motion, blifvit till Riksdagen aflemnad den 23 sistlidne Januari och således före utgången af den för motioners afgifvande bestämda tid, ansåg Herr Talmannen, på grund af stadgandet i 55 § Riksdagsordningen, sig icke berättigad att framställa proposition på remiss till Utskott af samma motion.

Vidare föredrogos och hänvisades till Konstitutions-Utskottet nedan nämnda i Kammarens senaste sammanträde bordlagda motioner, nemligen:

Herr *A. Hedins* motion, N:o 140, om ändring af § 1 mom. 10 i Tryckfrihetsförordningen; samt

Herr *C. J. Svenséns* motion, N:o 141, om tillägg till § 60 i Riksdagsordningen.

§ 3.

Föredrogos, men blefvo å nyo bordlagda:
Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 9; och
Lag-Utskottets utlåtanden N:is 16—19.

§ 4.

Förekom till behandling Stats-Utskottets utlåtande N:o 42, i an-

Om statsbidrag till förbättrande af hamnen vid Oskarshamn.

ledning af Kongl. Maj:ts förslag om beviljande af statsbidrag till förbättrande af hamnen vid Oskarshamn.

Kongl. Maj:t hade föreslagit Riksdagen att såsom bidrag till förbättrande af hamnen vid Oskarshamn bevilja staden dels ett anslag af 40,000 kronor, dels ock, på vilkor, som Riksdagen kunde finna godt bestämma, ett lån, likaledes å 40,000 kronor, samt härå afräkningsvis för år 1878 anvisa, af anslagsbeloppet, 20,000 kronor och, af lånet, likaledes 20,000 kronor.

I anledning af detta förslag hade Utskottet på anförda skäl hemställt:

“att Kongl. Maj:ts nådiga proposition må på det sätt af Riksdagen bifallas, att såsom bidrag till utförande af de enligt upprättad plan föreslagna arbeten till förbättrande af hamnen vid Oskarshamn må beviljas staden Oskarshamn ett lån af åttatio tusen kronor, att utgå från Riksgäldskontoret och återbetalas på det sätt, att årligen, till dess lånet blifvit till fullo guldett, å ursprungliga lånekapitalet, till så stor del, som deraf blifvit lyftad, till Riksgäldskontoret inbetalas sex procent, hvaraf först godtgöres fem procent ränta å det vid hvarje särskild förfallotid oguldna kapitalbelopp, och återstoden utgör kapitalafbetalning, samt på vilkor i öfrigt, som Kongl. Maj:t må ega bestämma; äfvensom att Riksdagen må, i afräkning härå, för år 1878 anvisa fyratio tusen kronor.”

Och var, enligt anteckning å Utlåtandet, reservation emot nämnda hemställan inom Utskottet anmäld af Herr *Liss Olof Larsson*, som för sin del föreslagit att, i öfverensstämmelse med det beslut Andra Kammaren fattat i afseende å beviljadt låneunderstöd till Strömstad och Söderhamn, efter orden “må beviljas staden Oskarshamn ett lån af åtta tiotusen kronor, att utgå från Riksgäldskontoret” skulle tilläggas orden “men med skyldighet för Statskontoret att för lånets belopp Riksgäldskontoret godtgöra.”

Efter uppläsning af Utskottets hemställan anförde

Herr Carl Ifvarsson: Som Herrarne se af betänkandet, har en af Stats-Utskottets ledamöter, Herr *Liss Olof Larsson*, reserverat sig mot detsamma; och då denna reservation står i full öfverensstämmelse med tvenne förut af Kammaren fattade beslut, tager jag för gifvet, att Kammaren i konsekvens härmed antager den af Herr *Larsson* föreslagna ändring i det nu föredragna betänkandet. Jag har visserligen sjelf icke biträdt reservantens yrkande, men anser detsamma likväl vara värdt att komma under ompröfvande. Härvid bör må hända iakttagas, att de två frågor, rörande hvilka Kammarens majoritet förut fattat beslut i öfverensstämmelse med Herr *Larsson*s reservation, ännu icke äro af Riksdagen afgjorda. Första Kammaren har nemligen beslutat i likhet med hvad Stats-Utskottet hemställt, under det åter Andra Kammaren, såsom sagdt, biträdt reservantens förslag. Dessa begge frågor komma nu att afgöras genom den gemensamma votering, som skall försiggå nästkommande Lördag, då det först kommer att visa sig huru Riksdagen i dem vill besluta. För min del anser jag det derför lämpligast att till dess uppskjuta med afgörandet

af denna fråga, hvilket dock naturligtvis icke kan ske genom att låta den hvila. Men det finnes en annan utväg, nemligen att återremittera ärendet till Utskottet, för att Kammaren sedermera må kunna fatta ett beslut, som blifver konsekvent med Riksdagens beslut i de öfriga likartade frågorna. Skulle Kammaren, utan afseende på nämnda omständighet, verkligen vilja besluta i öfverensstämmelse med reservantens mening, så anser jag det äfven i så fall nödvändigt att återremiss eger rum, på det en härefter lämpad redaktionsförändring må kunna vidtagas i förslaget, emedan klämman i reservantens förslag icke passar riktigt i stycke med det öfriga i utlåtandet, nemligen om det hela skall blifva tydligt.

Jag hemställer för den skull om ärendets återförvisande till Stats-Utskottet.

Om statsbidrag till förbättrande af kammaren vid Oskarshamn.
(Forts.)

Chefen för Kongl. Finansdepartementet, Herr Statsrådet Forsseli: Då frågan om beviljande af lån till städerna Strömstad och Söderhamn förekom här i Kammaren, råkade jag — som under diskussionens fortgång tog för gifvet, att Stats-Utskottets i ämnet afgifna förslag, mot hvilket då ännu ingen invändning gjorts, skulle af Kammaren bifallas — att på några ögonblick aflägsna mig. Under tiden inträffade emellertid genom åtskilliga talares uppträdande en väsentlig förändring i ställningen, och resultatet af den vid min återkomst redan begynta voteringen blef, att Kammaren fattade ett i så måtto från Kongl. Maj:ts framställning i ämnet afvikande beslut, att Statskontoret skulle godtgöra Riksgäldskontoret för det utlemnade lånet. Detta har jag velat nämna såsom en förklaring, hvarföre jag vid berörda tillfälle icke yttrade hvad jag nu anhåller att få framställa till Kammarens behjertande.

Detta ofvan nämnda beslutet innebär i och för sig sjelf visserligen ingenting värre, än att Riksgäldskontorets ställning blifvit genom det sålunda anslagna beloppet förstärkt. Men beslutet synes mig dock ur tvenne synpunkter vara principiellt betänkligt. Då Kongl. Maj:t har tänkt sig, att staten för befrämjande af dessa städers reglering skulle uppträda såsom mellanhand mellan långgifvare och låntagare, samt att lånen skulle bestridas genom i Riksgäldskontoret tillgängliga kapitaltillgångar, har deremot denna Kammare velat, att lånet skulle bestridas genom anslag från statsverket, det vill säga af de löpande årsinkomster, som ingå till Statskontoret och som till största delen hafva sitt upphof af skatter. En sådan anordning innebär ej blott en efter min uppfattning felaktig grundsats för stats-hushållningen, utan äfven en rubbning i statsregleringen på ett sådant sätt, som åtminstone för chefen för Finansdepartementet måste vara kämbart. Rubbning af den uppgjorda finansplanen, ledande till ned-sättning i de af Kongl. Maj:t föreslagna utgifter, kan för regeringen vara ur andra synpunkter oangenäm; men en rubbning, ledande till förhöjning af utgifterna, sätter jemvigten i statsregleringen i fara och måste därför särskildt beröra chefen för Finansdepartementet, hvilken har till uppgift att akta på denna reglering. Riksdagen kan t. ex. icke af regeringen begära att den skall fortgå på den successiva

Om statsbidrag till förbättrande af hamnen vid Oskarshamn.
(Forts.)

skattejemkningsen väg, om dess åtgärder härutinnan försvåras derigenom att Riksdagen *onödigtvis* ökar utgifterna utöfver regeringens budgetplan.

Hvad i fråga varande utgift beträffar, vågar jag påstå att den föreslagna åtgärden är onödig. Man har såsom skäl för densamma anfört, att Riksgäldskontoret icke kunde anses ega tillgängliga medel att användas till utlåning åt i fråga varande städer, emedan Riksgäldskontorets samtliga tillgångar bestode af medel, som upplånats under kontraktenslig förbindelse, att de skulle allenast till jernvägsbyggnader användas.

Man har stödt nämnda påstående på den för år 1878 för Riksgäldskontoret uppgjorda kassa-kalkyl, hvilken visar att, sedan riksdags- och statsrevisionskostnader samt annuitetsliqvider å gamla lån m. fl. utgifter blifvit bestridda, återstå tio millioner kronor, som i kassan upptagits såsom behållning vid 1878 års början och af Kongl. Maj:t föreslagits att användas dels till kapital-afbetalningar å 1869 års lån, dels till enskilda jernvägsbyggnader, dels till materiel för norra stambanan och slutligen till understöd med 170,000 kronor åt i fråga varande tre städer.

Frågan är nu, huru vida verkligen denna för 1878 års början beräknade behållning af 10,000,000 kronor skall anses hafva uppkommit uteslutande från lån, afsedda endast till jernvägsanläggningar. Hvem kan nu med visshet framställa det påståendet, att hela beloppet måste anses vara af sådan natur? Jag kan för min del visserligen icke bevisa motsatsen, ty som Kammaren lätt torde finna, kan man icke med stöd allenast af en kassaräkning ådagalägga, hvarifrån hvarje kassapost har sitt ursprung.

För en sådan bevisning skulle man hafva till hands ett räkenskapsomslut, och något sådant kan naturligtvis ännu icke för år 1878 åstadkommas. Men hvad man kan säga är, att nyss nämnda påstående skulle stödja sig på den förutsättningen, att Riksgäldskontoret icke skulle hafva andra skulder än de som äro gjorda i och för jernvägsbyggnader, inga andra penningemedel än de, som för sådant ändamål upplånats. Sådant är dock åtminstone icke för närvarande förhållandet. Går man till den urkund, som utvisar Riksgäldskontorets närvarande ställning, nemligen den af fullmäktige i Riksgäldskontoret till innevarande Riksdag afgifna berättelse angående Riksgäldskontorets ställning och förvaltning från början af sistförflutna riksdag, hvilken berättelse är intagen i Stats-Utskottets memorial N:o 1, så visar det sig, att Riksgäldskontoret eger fonderade och icke fonderade jernvägs-skulder till ett belopp af omkring 176 millioner kronor, af hvilka skulder dock en icke är gjord med uttryckligt vilkor att det upplånade beloppet skall användas i och för jernvägsbyggnader. Men dessutom eger Riksgäldskontoret åtskilliga skulder af annan art till belopp af närmare 5 millioner kronor, bestående af dels åtskilliga äldre till Riksgäldskontoret öfverlemnade fonder, dels öfverskott å statsverkets inkomster, dels af Kongl. Statskontoret till Riksgäldskontorets förvaltning öfverlemnade kassabehållningar och dels slutligen understöds-fonden. Det visar sig således, att, om en utgift nu beslutades att utgå från Riksgäldskontoret, denna kunde bestridas antingen af sådana me-

del, som äro för jernvägsbyggnader upplånade, eller af sådana tillgångar, hvilka Riksgäldskontoret till förvaltning mottagit utan dylikt, i afseende å användningen bestämdt vilkor. Naturligtvis kan man icke med bestämdhet säga, huru förhållandet skall blifva under år 1878, men antagligt är, att åtminstone en del af förenämnda skulder, särskildt gamla femprocentsslånet, Göta kanals reparationsfond, Södertelge kanals reparationsfond och Stockholms borgerskaps enklus' fordran, icke inom den tiden komma att återbetalas och således fortfarande äro disponibla. Jag har nämnt detta endast för att lugna dem, som tänka att det icke vore möjligt att utan kontraktsbrott mot långifvare anvisa de ifrågavarande medlen att från Riksgäldskontoret utgå.

Men dessutom tillkommer en annan omständighet, som här torde böra medtagas i beräkningen. Regeringen har till innevarande Riksdag framställt proposition om beviljande af ett låneunderstöd af 2 millioner kronor i och för sjöarne Hjelmarens och Qvismarens sänkning; och det är klart, att om Riksdagen finner skäligt bifalla denna proposition, kan ett sådant lån svårligen lemnas genom en anvisning å budgeten, utan Riksdagen måste då vara betänkt på att för ändamålet upptaga ett tillfälligt lån. Summan är nemligen för stor att kunna bestridas af Riksgäldskontorets för närvarande tillgängliga medel. Besluter sig nu Riksdagen för att sålunda uppträda såsom mellanhand mellan långifvare och ett större produktivt företag, torde detta lån lätt kunna upptagas så stort, att det räcker jemväl till nu ifrågasatta låneunderstöd åt städerna Oskarshamn, Söderhamn och Strömstad.

Huru man således ser saken, synes det gifvet, att Riksdagen eger eller kan anskaffa för ändamålet erforderliga medel utan att behöfva dermed betunga budgeten, hvilket alltid innebär en oegentlighet.

Herr Per Nilsson i Espö: Herr Talman! Hitills har Riksdagen alltid följt den grundsatsen, att statens upplåning af penningar endast skulle ske till jernvägsbyggnader. Man har således, då man velat understödja särskilda inrättningar och industriella företag, tagit af det öfverskott, som möjligen blifvit på inkomsterna för året, och jag tror också, att denna grundsats är ganska sund och riktig. Skulle man komma in på en annan väg, hvarom förslag mången gång varit framställt inom Riksdagen, nemligen att staten skulle uppträda såsom en medlare för utförande af vissa företag, genom att, emedan den har bättre kredit, upplåna penningar och sedan utlåna dem till särskilda korporationer, fruktar jag, att, om man kommer in på detta stadium, pretentionerna framdeles skola blifva så stora från deras sida, som behöfva upptaga lån, att staten blifver invecklad i för stora affärer, och att skulderna ökas längre än som torde vara nödigt och för framtiden nyttigt. Jag kan därför icke annat än instämma i Herr Carl Ifvarssons åsigt, att Kammaren bör till Stats-Utskottet återremittera detta betänkande, så att vi vid den samfälda voteringen om Lördag få se, huru saken kommer att utveckla sig, och hvilket beslut Riksdagen i sin helhet kommer att fatta uti de två med denna likartade frågor, som förut varit under Kammarens ompröfning, och derefter i föreliggande fall rätta oss. Blifver Kammarens beslut i dessa båda

Om statsbidrag till förbättrande af hamnen vid Oskarshamn.
(Forts.)

Om statsbidrag
till förbättrande
af hamnen vid
Oskarshamn.
(Forts.)

frågor underkändt den gemensamma voteringen, kommer väl Kam-
maren icke att önska en ändring i hvad Utskottet här föreslagit, men
om samma beslut åter antages, är det väl nödvändigt, att man tilläm-
par samma grunder för alla likartade fall, och jag yrkar därför åter-
remiss.

Härmed var öfverläggningen slutad. Herr Talmannen gaf först
proposition på bifall till Utskottets förslag samt derefter, enligt det
under öfverläggningen gjorda yrkandet, på återremiss; och som den se-
nare propositionen besvarades med öfvervägande ja, hade Kammaren
således beslutit till Utskottet återförvisa det förevarande utlåtandet.

§ 5.

Föredrogos och bifollos, hvart efter annat, Stats-Utskottets nedan
nämnda utlåtanden:

N:o 43, i anledning af väckt motion om anslag för Pite elfs för-
sättande i flottbart skick;

N:o 44, i anledning af väckt motion om uppskof med erläggande
af ränta och amortering å ett Viskaåns sjösänkningsbolag beviljadt
statslån; och

N:o 45, angående dels afskrifning, dels förbrukning inom linien af
några i Riksgäldskontorets hufvudbok för närvarande bländ tillgångarne
upptagna poster.

§ 6.

Om anslag åt
färjemännen
vid Färösunds
hamn.

Till afgörande företogs Stats-Utskottets utlåtande N:o 46, i an-
ledning af väckt motion om anslag åt färjemännen vid Färösunds hamn.
Utskottet hade hemställt:

att Herr *Pehr Larssons* motion N:o 109 — deruti föreslagits, att
Riksdagen måtte anslå 100 kronor årligen, utom de nu utgående 50
kronor, till ersättning åt färjemännen vid Färösunds hamn till fördel-
ning dem emellan efter Konungens Befallningshafvandes bepröfvande,
emot det att nämnde färjemän fortfarande som hittills utan särskild
ersättning öfver sundet fortskaffande i tjensteärenden stadde personer
och kronans folk — ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Beträffande detta ärende anförde:

Herr *Pehr Larsson*: Herr Talman, Mine Herrar! Som man
ser af nu föredragna betänkande, har Stats-Utskottet afstyrkt bifall
till min motion, angående anslag till färjemännen vid Färösunds hamn,
och uttalat den åsigten, att "Kongl. Maj:ts Befallningshafvande borde
för Kongl. Maj:t annåla behovet och Kongl. Maj:t deruppå efter ve-
derbörandes hörande vidtaga den åtgärd, som må finnas skäligh." Jag
medger att frågan äfven på det sättet kan handläggas, men jag ser
icke något hinder för att Riksdagen tager frågan under ompröfning.
Att dessa femtio kronor, som färjemännen för närvarande erhålla,
icke kunna anses tillräckliga för det besvär, färjemännen äro under-

kastade, torde hvar och en kunna inse. Anser Kammaren, att femtio kronor äro tillräckliga för att, utan annan särskild ersättning, öfver sundet transportera "kungliga och furstliga personer med deras sviter, tågande trupper, kronoskjutser, kronotransporter, kurirer, poster, brefbärare i kronans och allmänna ärenden, fångskjutser äfvensom ortens embets- och tjenstemän, då de i tjensteärenden färdas," då må Kam-maren bifalla Utskottets förslag och afslå min motion. Anser åter Kammaren, att det anslag jag begärt icke är för högt, hoppas jag, att Kammaren bifaller min motion och afslår Utskottets förslag. För min del är jag fullt öfvertygad om, att det nu varande anslaget är för lågt, dels därför att penningvärdet på de senare åren fallit, dels emedan trafiken utvidgats, derigenom att posten numera drages öfver sundet oftare än förr. Jemför man dessa färjemäns aflöning med en vaktmästares, så finner man, att deras ställning är vida sämre, ty utom det att deras ersättning är mindre, äro dessa färjemän skyldige icke allenast att städse på dagen vara redo på sina poster, utan dem åste äfven ombesörja färjningen nattetid; hvartill jemväl kommer, att de på egen bekostnad få underhålla färjor och båtar.

Dessa färjor och båtar befinna sig numera i ett högst bristfälligt skick; och det är i följd af den ringa aflöningen mycket svårt att er-hålla duglige färjemän. Vid den ena stationen har man på de se-naste tre åren icke kunnat få någon färjeman för en dylik aflöning. Under Riksdagens lopp har jag från kyrkoherden på Färö erhållit ett enskildt bref, deri han beklagar färjemännens tillstånd och båtarne bristfälliga skick samt berättar, bland annat, att vid ett försök för ett par år sedan att transportera en häst öfver sundet medelst färjan hä- sten trampat igenom färjans botten, så att man måste afstå från försöket.

Vid sådana förhållanden, och då färjemännens ställning sålunda är verkligen behjertansvärd, kan jag icke annat än yrka afslag å Ut-skottets hemställan och bifall till min motion.

Herr Carl Anders Larsson: Att bifalla Utskottets i detta betänkande gjorda hemställan skulle verkligen vara att sila mygg och svälja kameler. Och då Herr Pehr Larsson gifvit tillräckliga skäl för sitt förslag, hemställer jag, att detsamma måtte godkännas och Utskottets hemställan således afslås af Kammaren.

Herr Peter Olsson: Då Utskottet förehade denna fråga till behandling, fästade sig Utskottet icke så mycket vid den *summa*, som motionären föreslagit, att af Riksdagen beviljas till ifrågavarande färjemän, som vid den *form*, i hvilken han hemställt, att densamma skulle af Riksdagen beviljas.

Förut har — hvilket torde vara både motionären och Kammarens öfrige ledamöter väl bekant — praxis varit och ansetts såsom nöd-vändigt, att hvarje fråga, som skulle af ett Utskott behandlas för att sedermera framläggas till Kamrarnes afgörande, skulle på vederbörligt sätt vara utredd. En sådan utredning förekommer icke, såsom Ut-skottet kunnat finna, i motionärens förslag, och man kan icke rimligt-vis begära, att Utskottet skulle prestera hvad i sådant afseende er-

*Om anslag åt
färjemännen
vid Färösunds-
hamn.
(Forts.)*

*Om anslag åt
färjemännen
vid Fårösunds
hamn.
(Forts.)*

fordras. I följd häraf var man, såsom Utskottet i sitt korta utlåtande tillkännagifvit, inom Utskottet af den åsigten, att det belopp, som för upphjelpande af dessa färjemäns aflöning vore erforderligt, skulle lättare och säkrare erhållas på det sätt, att man derom vände sig till vederbörande Konungens Befallningshafvande, som derefter för Kongl. Maj:t anmälde behovet, med begäran om skäligen åtgärders vidtagande, hvaregenom en nödvändig utredning af frågan komme att erhållas, innan Riksdagen hade att deri fatta beslut. Skulle man nu afvika från denna praxis för dylika ärendens behandling, skulle man stadga ett prejudikat, som må hända kunde komma att medföra åtskilliga olägenheter för framtiden. Det är på grund af dessa enkla omständigheter som Utskottet, utan att på något sätt vilja bestrida rättvisan deraf, att färjemännen erhålla en högre aflöning, trots det vara nödvändigt, att frågan behandlades på det sätt, jag nu antydt.

På grund häraf tillåter jag mig hemställa om bifall till Utskottets förslag.

Herr Lyth: Jag ber blott att med några ord få vitsorda motionärens framställning om behovet af att något göres till förbättrande af färjemännens vid Fårösund ställning, och jag kan så mycket hellre lemna detta vitsord, som jag för några år sedan varit pastor i den församling, der detta färjeställe är beläget. Jag kan sålunda intyga, att desse fattige färjemän icke blott om dagarne utan ofta äfven, såsom min vän här bredvid nämnde, under nätterna måste utgå från Fårösund i en bräcklig farkost, då hafvet är ganska svårt och våldsamt, så att fara är för handen för så väl lif som helsa. Det är således på det högsta nödvändigt att någon åtgärd vidtages för beredande åt färjemännen af en ersättning, som någorlunda motsvarar deras skyldighet att föra personer, post och gods öfver sundet för det allmännas räkning.

Hvad angår den ärade statsutskottsledamotens yttrande, att det vore lämpligast att öfverlemnna frågan till Konungens Befallningshafvandes åtgärd, så medgifver jag, att ett sådant yttrande har skäl för sig. Men jag kan å andra sidan icke finna någon fara deri, att Riksdagen nu afgör frågan, så mycket mindre som Riksdagen förut vid 1865—1866 årens riksdag på framställning af enskild motionär lemnat 50 riksdaler att emellan färjemännen vid Fårösund fördelas.

Någon sådan utredning af frågan, som här ifrågasatts, anser jag icke heller vara särdeles behöflig, i betraktande af anslaget obetydlighet. Skulle en sådan utredning åstadkommas, och färjemännens aflöning lämpas efter vidden och beskaffenheten af deras åligganden, så fruktar jag, att statskassan skulle för ändamålet få vidkännas vida större utgifter än som nu föreslagits. Jag tror, att motionären begärt snarare för litet än för mycket.

Jag vill nu icke framställa något bestämdt yrkande i frågan; men jag tror det dock vara nödvändigt att någon åtgärd deri snart vidtages, emedan farkosterna befinna sig i ett mycket dåligt skick, så att deras begagnande medför fara både för helsa och lif.

Herr Torpadie: Då jag först genomläste ifrågavarande motion, erfor jag deraf det intrycket, att motionären begärt för litet åt desse stackars färjemän. Följaktligen blef min öfverraskning så mycket större, då jag sedermera läste Stats-Utskottets utlåtande derom.

Jag har sedan många år varit bosatt i närheten af hafvet och känner således mycket väl, hvilka mödor och försakelser dessa hafvets flitige arbetare måste underkasta sig för att förtjena sitt nödtorftiga bröd. Jag har mig äfven bekant, att Stats-Utskottet högst ogerna tillstyrker bifall till ett anslag, som endast grundar sig på en enskild motionärs framställning och hvilket således ej genom en Kongl. proposition blifvit ifrågastäldt. För min del vill jag alldeles icke göra någon invändning mot riktigheten af denna princip i allmänhet; men att Kammaren vid tillämpningen af denna grundsats skulle vara så noga, att den icke skulle vilja lemna sitt bifall till ett så litet anslag som det nu ifrågavarande, anser jag i sjelfva verket icke vara rätt. Med svenska folkets urgamla rätt att sig sjelf beskatta finner jag nemligen det vara väl förenligt, att detta folk någon gång sjelf tager initiativet, helst då det gäller ett så ringa belopp som det nu föreliggande. Men det är just det ringa beloppet, som gör mig liksom den föregående talaren tveksam att yrka afslag å Utskottets afstyrkande utlåtande, emedan jag icke är fullt ense med mig sjelf, om man genom bifall till motionärens framställning verkligen skulle bereda någon egentlig fördel åt färjemännen vid Färösunds hamn. Någon vidare utredning i denna fråga utöfver den som redan finnes i Utskottets betänkande kan jag dock icke finna vara nödvändig; ty nog synes det vara uppenbart, att de ifrågavarande färjemännen, hvilkas åligganden och tjänstbarheter för det allmänna äro så stora, icke gerna kunna vara belåtna med det årliga statsanslag af 50 kronor, som för närvarande emellan dem fördelas.

Jag skall således för min del icke hafva något emot em motionen bifalles; men å andra sidan anser jag det vara rättast och med färjemännens eget intresse mest förenligt att åtminstone icke framställa något bestämdt yrkande om afslag å Utskottets betänkande.

Herr P. N. Bergström: För min del måste jag på det högsta beklaga det slut, hvartill Utskottet i detta betänkande kommit. Genomgår man de senaste årens förhöjningar i legan för gästgifveriskjutsen och dermed jemför den ringa ersättning för en mängd prestationer till det allmänna, som under en lång följd af år utgått till färjemännen vid Färösunds hamn, så måste man medgifva, att det anslag, hvarom motionären nu gjort framställning, är ganska obetydligt. Att desse färjemäns aflöning är alldeles för ringa i förhållande till deras arbete finner man äfven deraf, att det blir dem hardt när omöjligt att förskaffa sig och underhålla fullt sjödugliga farkoster för ombesörjandet af färjningen emellan Färön och det öfriga Gotlandslandet. Ser man åter på deras åligganden, så finner man, att de för den af allmänna medel utgående ringa ersättningen af 50 kronor om året ofta måste vid mönstringar, vapensyner, befäls- och beväringmöten, vid uppbördsstämmor, vid kronofogdes, länsmans samt andra militäre,

*Om anslag åt
färjemännen
vid Färösunds
hamn.
(Forts.)*

Om anslag åt
färjemännen
vid Färösunds
hamn.
(Forts.)

ecklesiastike och civile tjenstemäns resor fram och åter öfver sundet samt vid postens öfverförande fyra gånger i veckan använda mycken tid och arbete; äfvensom att från erläggande af alla afgifter efter faststald taxa vidare äro befriade kungliga och furstliga personer med deras sviter, tågande trupper, kronoskjutser, kronotransporter, kurirer, poster, brefbärare i kronans och allmänna ärenden, fångskjutser äfvensom ortens embets- och tjenstemän, då de i tjensteärenden färdas.

Härtill kommer äfven, att desse färjemän vid sitt mödosamma arbete att underhålla trafiken öfver detta en fjerdedels mil breda och af stormar ofta upprörda sund naturligtvis måste vara utsatta för vida större besvär och farligheter än de som kunna vara förenade med tillryggaläggande af en dylik väglängd till lands.

Jag skulle därför verkligen beklaga, om Kammaren skulle afslå det obetydliga anslag, hvarom nu är fråga och hvarigenom desse färjemän åtminstone skulle kunna sättas i tillfälle att förskaffa sig bättre farkoster än de nu ega och dymedelst blifva i stånd att med bättre framgång än hittills arbeta i sitt vackra och mödosamma kall.

Hvad slutligen den af Herr P. Olsson förordade ytterligare utredningen af denna fråga beträffar, så kan jag för min del ej finna annat än att motionären sjelf lemnat all den utredning, som för frågans bedömande är nödig, då han tydligt och klart redogjort så väl för ändamålet med ifrågavarande anslag som ock för det sätt, hvarpå dessa medel, derest de, såsom jag hoppas, beviljas, skola användas.

På grund af hvad jag nu i korthet anført, anhåller jag vördsamt att Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, behagade till motionärens framställning lemna sitt bifall.

Herr Carl Anders Larsson: Det kan ingen neka till att Herr P. Olssons motivering för en närmare utredning är tenligen riktig, så vida här vore fråga om någonting, som verkligen vore i behof af en närmare utredning. I betänkandet omnämnes, att den nu gällande taxan för öfverfart från Färön till det öfriga gotlandslandet år 1858 bestämdes af Kongl. Maj:t efter vederbörandes hörande och sedan Konungens befallningshafvande förut anmält behofvet; och vill Utskottet att rättelse uti ifrågavarande afseende äfven nu skall på samma sätt åstadkommas. Jag frågar då endast, hvilka vederbörande skola väl höras i denna sak? Icke lärer man väl behöfva tillspörja färjemännen, ty de säga naturligtvis icke nej till ett erbjudande från statens sida att med 100 kronor höja deras aflöning. Lika litet torde vara af nöden att höra öns befolknings åsigter i frågan, ty det är naturligt att öborna icke vilja i någon mån se sina skatter ökade för att derigenom bereda färjemännen en förmån. Slutligen lärer det icke heller vara skäl att i och för en närmare utrednings vinnande gå den vanliga omvägen till Statskontoret eller Kammarkollegium, ty på sådant sätt är jag säker på, att de ifrågavarande 100 kronorna komme att gå åt endast till skrifmaterial och expenser, innan nyssnämnda kollegier finge färdiga sina betänkanden och utredningar om huru vida nu föreslagna 100 kronor vore för dermed afsedda ändamål nödvändiga eller icke. Jag tror fortfarande, att ett sådant sätt att gå till väga som

det Stats-Utskottet här föreslagit är detsamma som att sila mygg och svälja kameler då, såsom vi veta, denna Riksdag med frikostig hand till hvarjehanda ändamål och utan att derpå spilla ett enda ord beviljat summor i både tusen och milliontal. Vid sådant förhållande är det väl icke mer än rätt och billigt, att Riksdagen äfven beviljar detta ringa anslag af 100 kronor åt ett par modige och behjertade män, som för det allmännas bästa våga sitt lif och kanske riskera mer än dessa 100 kronor hvarje gång de gifva sig ut för att i en bräcklig farkost fortskaffa folk och effekter öfver ett ofta upprördt och farligt haf.

Jag yrkar fortfarande bifall till motionärens yrkande.

Herr Peter Olsson: Må vara att Stats-Utskottet gerna kunde hafva tillstyrkt beviljandet af de ifrågavarande 100 kronorna, men jag ber dock ännu en gång få erinra, att Stats-Utskottet icke fäst sig vid summans storlek, utan uteslutande vid det sätt hvarpå och den form, hvarunder beloppet skulle utgå.

Nu säger Herr C. A. Larsson, att Statskontoret och andra myndigheter hade bort afgifva utlåtande i frågan. Härvid ber jag få fästa Herr Larssons uppmärksamhet derpå, att vid bestämmandet af dessa taxor eller afgifter det tillgår på det enkla sättet, att Konungens Befallningshafvande från kommunen infordrar förslag till taxor samt efter pröfning deraf ingår till Kongl. Maj:t med framställning i ämnet. Denna pröfning af sålunda inkommet förslag anser jag vara det riktigaste och det fördolaktigaste jemväl för färjekarlarne sjelfva. Ty skulle desse, såsom man här vill påstå, skaffa sig nya farkoster för att på ett betryggande sätt kunna ombesörja färjetrafiken, så frågar jag, om man verkligen kan föreställa sig att färjekarlarne för dessa 100 kronor skulle vara i stånd att förse sig med nya farkoster. Slutsatsen af en sådan mening, om den får göra sig gällande, är naturligtvis den, att mycket större bidrag än de nu ifrågasatta 100 kronor måste beviljas. Men jag hemställer till Herrarne, hvarföre man icke kan sätta färjetaxan så högt, att de som begagna sig af öfverforslingen också få betala hvad densamma kostar dem, som besörja den. I sådant hänseende tror jag det vore bäst, om man kunde få den af Kongl. Maj:t fastställda taxan af år 1858 förändrad derhän, att afgifterna för öfverfarten, i förening med det bidrag staten lemnade, kunde bereda färjefolket tillräcklig förtjenst af sitt yrke. Och är det ur sådan synpunkt som jag anser, att frågan behöfver en bättre utredning, innan Riksdagen åtgör något i densamma.

Jag yrkar bifall till utlåtandet.

Herr Sven Nilsson i Efveröd: För min del vill jag visserligen icke motsätta mig bifall till motionärens förslag, i fall Kammaran anser det böra antagas. Men icke kan jag finna att Stats-Utskottet gjort sig skyldigt till allt det klander i denna fråga, som det fått uppbära. Mig synes det nemligen riktigast, att, om staten höjer sitt bidrag till det ifrågavarande ändamålet, de enskilda trafikanterne också få vidkännas högre afgifter för forslingen öfver sundet. Att taxan

*Om anslag åt
färjemännen
vid Fårösunds
kamm.
(Forts.)*

Om anslag åt
färjemännen
vid Färösunds
hamn.
(Forts.)

verkligen tål en förhöjning bevisas tydligt af motionärens eget erkännande, att den är så låg, att öfverfartsafgiften endast utgör $12\frac{1}{2}$ öre för person. Jag anser därför, att Riksdagen, om den vill bifalla motionen, jemväl då bestämdt bör uttala, att hvarje förhöjning af statens ifrågavarande bidrag också bör betinga afgifternas höjande för den som begagnar sig af öfverfarten öfver sundet. Om Kammaren sålunda förklarar sig vilja bifalla det ifrågasatta anslaget af 100 kronor, hemställer jag huru vida då ej Kammaren skall anse det rigtigast att återremittera ärendet till Stats-Utskottet, för att sätta detsamma i tillfälle att såsom vilkor för ökad bidrag från statens sida föreskrifva taxans förhöjning.

Herr Danielsson: Jag föreställer mig, att desse färjemän i det närmaste ha samma skyldigheter som gästgifvare, nemligen att vid påfordran forsla resande. Med den kännedom jag har om deras yrke från min hemort, så eger kronbetjeningen, på sätt ock lagen föreskrifver, att besigtiga båtarne och se till att de äro i sjödugligt skick. Men, säger man, de färjemän, hvarom här är fråga, äro allt för fattige att kunna hålla sina båtar i det skick att de med trygghet kunna begagnas till forsling af menniskor och gods öfver sundet, och jag tror därför att man bör söka afhjelpa denna olägenhet. Såsom en utväg härtill har Herr P. Olsson visserligen föreslagit, att sjelfva taxan för färjningen borde höjas. En dylik åtgärd skulle dock enligt mitt förmenande i många fall hindra samfärdseln, emedan man ju kan tänka sig många personer, som behöfde fara öfver sundet, så fattiga att de ej mäktade betala någon drygare afgift därför. För den skull, och på det taxan icke måtte behöfva höjas, anser jag att staten bör lemna tillräckligt bidrag för upprätthållandet af trafiken öfver sundet. Dessutom bör man väl i någon mån understödja en ort, så vanlottad på kommunikationer som denna.

Att det oaktadt färjemännen sjelfva skulle vinna derpå, att frågan blefve bättre utredd, innan den definitivt af Riksdagen afgöres, det är min öfvertygelse. Såsom ett sätt att härvid gå till väga föreställer jag mig, att vederbörande från kronofogdarne infortrade förslag dels om kostnaden för båtars nybyggnad, dels om taxans förhöjning och dels om det belopp, hvarmed staten skäligen kunde anses böra till ifrågavarande ändamål lemna understöd. Att få allt detta utredt anser jag vara det viktigaste steget till att få det af motionären anmärkta missförhållande afhjelpat. Det är således icke mot sjelfva beloppets beviljande jag uppträder, då jag yrkar frågans uppskjutande, utan på det densamma i färjemännens eget intresse måtte få den förberedande utredning, som jag nu tagit mig friheten antyda.

Herr Carl Ericson: Jag ogillar ingalunda de principiella skäl, hvilka förestafvat Stats-Utskottets utlåtande. Det är visserligen sant att anslagsfrågor i allmänhet först böra erhålla utredning genom vederbörande myndighet, innan Riksdagen beviljar medel, men ett faktum är emellertid, att desse färjemän för närvarande åtnjuta otillräcklig

aflöning och att vederbörande ingenting gjort för att afhjelpa deras betryck, ehuru ställningen icke kunnat vara okänd för vederbörande. Jag finner därför det förslag behjertansvärdt, som en enskild motionär i denna Kammare framställt. Det obetydliga belopp, desse färjemän årligen af statsverket uppbära, kan — om jag så får uttrycka mig — anses förlustbringande, emedan detsamma åtnjutes mot skyldighet att afgiftsfritt frakta öfver sundet alla personer, som äro stadda i allmänna ärenden, tågande trupper, fängtransporter o. s. v. Anslaget är för närvarande så litet, att det synes vara omöjligt för färjemännen att för en dylik ersättning fullgöra alla dessa förpligtelser. Jag tror därför att Kammaren har allt skäl att bifalla motionärens yrkande om en billig förhöjning i statsanslaget.

Jag yrkar således bifall till motionen.

Herr Adlersparre: I likhet med en föregående talare kan jag äfven intyga, att ifrågavarande färjemän hafva ett mycket hårdt yrke och att de förmåner, de för närvarande åtnjuta, icke motsvara deras arbete. Jag har 8 à 9 månader oafbrutet legat i Färösund på ett vaktfartyg och sett hvilket sträfsamt arbete det ofta var för färjemännen att komma öfver sundet mellan färjeställena. Visserligen är Färösund en omsluten hamn, men den är dock rymlig nog, för att der ofta kan växa en för båtar ansenlig sjö. Lika med representanten från Helsingborg anser jag att behovet påkallar, att deras taxa ökas. Den nuvarande afgiften 12½ öre för hvarje passagerare, om mer än en person fraktas, är påtagligen en för ringa ersättning åt färjemännen; men i konsekvens härmed måste äfven den afgift anses för låg, som staten betalar för sina tjenstemän, hvilka fraktas öfver sundet. Då frågan derom nu föreligger vid riksdagen, synes det mig särdeles lämpligt att Riksdagen börjar med att öka sin afgift för statens tjenstemän — landstats-tjenstemän, prester och militärer m. fl. Den trafik, mellan Färö och Gotland, som färjemännen sålunda ombesörja för kronans räkning, är ganska liflig vissa tider af året.

För öfrigt synes mig denna fråga så enkel, att någon vidare utredning icke behöfs. Jag yrkar därför bifall till Herr Larssons motion.

Herr Leijer: Eftersom det blifvit en vidlyftig diskussion om denna fråga och alla gotländingar nödvändigt skola yttra sig, anholder äfven jag att få säga några få ord. Jag instämmer helt och hållet i Herr Peter Olssons åsigt att frågan nog kunde tāla utredning, men den enda som kan gifvas här i Kammaren tror jag redan är fullkomligt tillräckligt gifven, d. v. s. den om att dessa färjemän mycket väl behöfva bättre aflöningsförhållanden, om också icke dessa skulle beredas på sätt motionären föreslagit. Emellertid vill jag icke yrka bifall hvarken till motionärens eller Utskottets förslag, emedan jag för min del icke anser någotdera rättvist. Vinner motionärens förslag bifall, har staten vunnit en förträfflig fördel, derigenom att postverket får något öfver 200 poster befordrade för utomordentligt godt pris och derjemte trupper och dylikt gratis transporterade. Och

*Om anslag åt
färjemännen
vid Färösunds
hamn.
(Forts.)*

Om anslag åt
färjemännen
vid Färösunds
hamn.
(Forts.)

både i detta fall och i fall Utskottets förslag bifalles, är det min öfvertygelse att färjemännen alldeles icke skola rosa marknaden såvida ej taxan revideras. Fråga kan då äfven bli om ej såväl postverket, som andra myndigheter böra betala enligt taxa, om än med nedsättning. Jag tror derföre att vid närmare betraktande man måste erkänna att en vidare utredning erfordras och att först sedan en sådan egt rum, Riksdagen lämpligen kan ingå i pröfning med afseende å det belopp staten bör lemna såsom bidrag till aflöning af ifrågavarande färjemän utöfver hvad genom taxan kan dem bibringas.

Herr Dickson: Utan att närmare inblanda mig i denna tvist om 100 kronor, vill jag blott anmärka att enligt min uppfattning detta ärende innefattar en helt och hållet administrativ åtgärd, som alldeles icke tillhör Kammarens verksamhet. Utaf den utredning som föreligger, framgår icke att dessa färjemän äro tvungna att mot sin vilja ombesörja trafiken öfver Färösund. Anse de lönen för ringa, så torde ingenting hindra dem att säga upp tjensten. Vederbörande fingo då ordna saken på annat sätt. Är deremot bestyret med färjningen ett deras innehafvande hemman åtföljande onus, på samma sätt som posthemman hafva vissa skyldigheter, så kunna de icke afsäga sig detsamma, men det är en sak, hvarom Stats-Utskottets utlåtande icke lemna upplysning. Jag anser för min del att Kammaren icke kan säga att taxan skall höjas och vara så och så, ty detta skulle vara en ren administrativ åtgärd, med hvilken Kammaren icke bör befatta sig.

Jag hemställer således om bifall till det föredragna utlåtandet.

Herr Carl Ifvarsson: Det händer stundom vid riksdagen att frågor af ganska ringa vikt tillvinna sig ganska mycken uppmärksamhet och framkalla långa diskussioner, och så synes förhållandet äfven vara med denna. Hvad nu särskildt angår föreliggande motion, så betyder frågan med afseende å det begärda anslagsbeloppet nästan ingenting, men i principiellt hänseende kan den måhända ega större betydelse.

Det kan väl icke förnekas att frågan verkligen är outredd. Skulle man nu fatta ett beslut i denna fråga, så att säga, på rak arm, kan man med samma skäl fatta beslut i många andra frågor på rak arm utan en föregående utredning. Man vet icke, huruvida eller under hvilka vilkor färjemännen ega skyldighet att upprätthålla trafiken; man känner ej huruvida nu gällande trafiktaxa är lämplig, icke huruvida statens bidrag är afpassadt efter det besvär staten försorsakar de ifrågavarande färjemännen. Härutinnan föreligger icke någon utredning alls. Måne det icke i principiellt hänseende skulle vara ganska origtigt att fatta beslut i ett så outredt ärende eller att lemna ett anslag utan vilkor och utan att man tänkt sig huru detta skulle komma att gestalta sig. Det är väl sant, att frågan blott rör sig om 100 kronor, och i det hänseendet är frågan icke af synnerlig vikt, men från principiell synpunkt sedd är den dock ganska vigtig.

Jag hade icke ämnat begära ordet i denna fråga, om jag icke ansett sannolikt att Kammaren stode i begrepp att fatta ett omoget

beslut, likasom Kammaren för icke så länge sedan gjort i en annan fråga, men jag har derföre velat yttra några ord för att antyda att jag för min del icke kan obetingadt godkänna deras mening, som yrka bifall till motionärens förslag. Dessutom vill jag erinra derom, att frågan om skjutsväsendets ordnande och fortskaffande af resande i allmänhet föreligger till behandling hos regeringen. Kongl. Maj:t läser icke underlåta att i denna fråga framlägga ett förslag för Riksdagen och, om detta blir sådant, man tänkt sig, kommer väl äfven nu förevarande fråga på tal i sammanhang med skjutsfrågan och kan dervid erhålla den utredning, som må vara behöflig. Konungens befallningshafvande och vederbörande landsting få då tillfälle att yttra sig i frågan och, sedan Kongl. Maj:t fastställt taxan, kan Kongl. Maj:t hos Riksdagen göra framställning om beviljande af erforderliga medel. Måne man icke skulle kunna vänta tills frågan vunnit denna utredning? Riksdagen kunde då taga frågan i betraktande och icke behöfva, såsom nu, vara i saknad af utredning vid frågans afgörande.

Jag hemställer om bifall till Utskottets förslag.

Herr Lyth: Det var med anledning af Herr Dicksons yttrande, att denna fråga egentligen vore af administrativ egenskap, som jag begärde ordet. Jag kan icke dela denna mening, och, äfven om så skulle vara, synes åtminstone icke regeringen på det sättet hafva fattat saken. År 1875 ingick Konungens Befallningshafvande till regeringen med begäran om understöd till dessa färjemän, men man fick icke något sådant. Frågas då: hvart skall man vända sig om icke till Riksdagen; så mycket hellre som 1865—1866 årens Riksdag lemnade det bidrag, som nu utgår med 50 kronor.

Man har här talat om taxan. Ja, det är en sak som vi nog på Gotland komma att uppgöra; den frågan är af helt och hållet administrativ art och Riksdagen kan icke hafva något att göra dermed. Den berör på Konungens Befallninghafvandes beslut i förening med hvad befolkningen kan göra.

Således tror jag fortfarande frågan vara sådan att den bör komma under Riksdagens ompröfning, emedan Riksdagen ensamt kan bevilja erforderliga medel. Jag vill dock icke motsätta mig en återremiss; Utskottet kan måhända, om det vill, bestämma vilkor för medlens utbekommande. Jag instämmer derför i yrkandet om återremiss.

Öfverläggningen var slutad. Enligt de meningar, som derunder förekommit, gaf Herr Talmannen propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan, dels på yrkandet att, med afslag å nämnda hemställan, motionärens förslag måtte bifallas, dels ock på återremiss; och förklarade Herr Talmannen sig anse den först nämnda af dessa propositioner vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef begärd och företogs, sedan yrkandet om bifall till Herr Pehr Larssons motion antagits till kontraposition, enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd, så lydande omröstningsproposition:

*Om anslag åt
färjemännen
vid Färösunds
hamn.
(Forts.)*

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i utlåtandet N:o 46 röstar,

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, bifallit Herr Pehr Larssons ifrågavarande motion.

Röstsedlarne sammanräknades och visade 51 ja mot 59 nej, i följd hvaraf Kammaren beslutit enligt nej-propositionen.

§ 7.

Om anslag till en enke- och pupillkassa vid Riksbankens afdelningskontor och pappersbruk.
(Forts.)

Föredrogs Banko-Utskottets memorial N:o 8, i fråga om anslag till en enke- och pupillkassa vid Riksbankens afdelningskontor och pappersbruk.

Under uttalanden af den åsigten, att det vore önskvärdt det grunderna för pensioneringen blefve enahanda för Riksbankens samtliga tjänstemän och betjente och att för sådant ändamål lämpligast varit, om tjänstepersonalen vid afdelningskontoren och pappersbruket kunnat förvärfva delegarerätt i bankostatens enke- och pupillkassa, hade Utskottet, enär de af Utskottet vidtagna, försök till öfverenskommelse om en sådan gemensam pensionsreglering strandat hufvudsakligen emot delegarnes i sist nämnda kassa obenägenhet att underkasta sig den kontroll i afseende å pensioneringen, hvarförutan Utskottet icke ansett sig kunna eller böra tillstyrka Riksdagen att till den gemensamma enkekassan anslå för det afsedda ändamålet erforderliga medel, i stället föreslagit, att diskontverkens och pappersbrukets enke- och pupillkassa måtte så ordnas, att så väl tjänstepersonalen vid afdelningskontoret i Luleå, hvilken för närvarande icke hade delegarerätt i samma kassa, deruti inrymdes, som ock pensionsbeloppen gjordes lika stora med dem, som för tjänster med motsvarande löner funnes i bankostatens enke- och pupillkassa bestämda. För sådant ändamål erfordrades, enligt gjord uträkning, att kassan erhöle ett årligt bidrag af Riksbankens medel, utgörande, derest pension, såsom bankofullmäktige funnit skäligt, komme att tilldelas äfven delegares dotter, som efter uppnådda 50 år fortfarande lefde ogift, 4,550 kronor, men om pensionering af sådana ogifta döttrar icke ifrågakomme, endast 3,950 kronor; i följd hvaraf Utskottet, som dels ansett, att icke någon pension borde beredas åt bemälda ogifta döttrar och dels funnit sig föranlåtet tillstyrka så väl den förändring i bankofullmäktiges förslag beträffande antalet af pensionsklasserna, att dessa skulle blifva 10 i stället för 8, som jemväl att pensionsbeloppet i 8:de klassen måtte från det af fullmäktige föreslagna beloppet, 144 kronor, höjas till 150 kronor, uti punkterna 1 och 2 af sitt föreliggande memorial hemställt:

1:o.

att enke- och pupillkassan vid Riskbankens afdelningskontor och pappersbruk måtte af Riksbankens medel erhålla ett årligt anslag af 3,950 kronor, att utgå från och med innevarande års början, emot det att delegarne fullgöra hvad som för vinnande eller bevarande af delaktighet i kassan erfordras; och

Om anslag till en enke- och pupillkassa vid Riksbankens afdelningskontor och pappersbruk.
(Forts.)

2:o.

att åt Utskottet måtte uppdragas att fastställa stadgar för kassan, upprättade på de af fullmäktige i Riksbanken angifna grunder, med de ändringar dels i afseende å pensionsrätt för delegares dotter, som efter uppnådda 50 år fortfarande lefver ogift, dels ock beträffande pensionsklasserna och pensionsbeloppen, hvilka blifvit af Utskottet föreslagna.

Mot detta förslag var reservation inom Utskottet anmäld af Herrar *Ekman, Peyron, Ribbing, Lenning, de Maré, von Braun, Sundin* och *Rettig*, hvilka för sin del ansett, att Utskottets berörda hemställanden bort erhålla följande lydelse:

1:o.

att enke- och pupillkassan vid Riksbankens afdelningskontor och pappersbruk måtte af Riksbankens medel erhålla ett årligt anslag af 4,550 kronor att utgå från och med innevarande års början, emot det att delegarne fullgöra hvad som för vinnande eller bevarande af delaktighet i kassan erfordras; och

2:o.

att åt Utskottet måtte uppdragas att fastställa stadgar för kassan, upprättade på de af fullmäktige i Riksbanken angifna grunder.

Efter föredragning af Utskottets hemställan i *punkten 1*, anförde

Friherre A. H. Fock: På samma gång som jag särdeles tacksamt erkänner det välvilliga tillmötesgående som Banko-Utskottet i sitt förslag visat, kan jag dock icke undgå att uttala min betänklighet mot att denna välvilja har blifvit begränsad vid ett visst streck. Frågan gäller pensionsinrättning för enkor och barn efter tjenstemän vid så väl Tumba pappersbruk som afdelningskontoren. För dess pensionering finnes, såsom Herrarne af betänkanDET se, redan en pensionsinrättning ordnad, men hvilken icke kunnat fullgöra sina funktioner, utan hafva bankofullmäktige hemställt att Riskdagen här skulle komma emellan och gifva behöfligt understöd.

Det är i reglementet för pensionskassan vid Riksbankens hufvudkontor, likasom vid en del andra pensionsinrättningar för enkor och barn, föreskrifvet att pension utgår för enka, så länge hon lefver ogift

*Om anslag till
en enke- och
pupillkassa vid
Riksbankens
afdelningskon-
tor och pap-
persbruk.
(Forts.)*

och för barn till dess de uppnått 21 års ålder, äfvensom att den för dotter sedermera återfås vid uppnådda 50 års ålder, så vida hon då ännu lefver ogift.

Nu har Banko-Utskottet med en välvilja, hvarför jag å dessa enkors och barns vägnar icke kan annat än på det hjertligaste tacka, i fråga om afdelningskontoren och pappersbruket tillstyrkt i alla delar lika beskaffade pensionsförmåner som vid hufvudkontoret, med undantag dock deraf att det bortstrukit rättigheten för ogift efterlevande dotter att vid femtio års ålder under stadgade vilkor återbekomma pension, och det är Utskottets hemställan i denna del jag icke kan gilla.

Såom skäl härför har af Utskottet egentligen åberopats de förändrade sociala förhållanden, som nu inträdt och som mera än förr göra det möjligt för en qvinna att försörja sig sjelf.

Det är visserligen glädjande att så nu är fallet, men vid 50 års ålder, mine Herrar, börjar denna förmåga vanligen allt mer och mer att upphöra, och i det fallet tror jag icke att några förändrade förhållanden mot förr inträdt, utan snarare tvärtom. Vid den pensionsinrättning, som är inrättad för tjenstemännen vid Riksbankens hufvudkontor, är fallet också, att efterlevande ogift dotter vid fyllda 50 års ålder återfår pension, och vid sådant förhållande kan jag icke neka till att, då hela saken endast gäller 600 kronors förökad årlig utgift, denna lilla uppoffring väl kan vara värd att göras för åstadkommande af en likställighet mellan bankens hufvud- samt afdelningskontors och pappersbruks pensionskassor, hvarigenom äfven en ökad möjlighet af dessa kassors sammansläende i framtiden kunde beredas.

Jag skulle likväl icke nu hafva gjort någon framställning i sådan riktning, om icke ett stort antal af Utskottets ledamöter, dock ingen af dem, som ega säte och stämma i denna Kammare, vid Banko-Utskottets betänkande fogat sina reservationer.

För min del kan jag icke heller undgå att tycka att man i viss mån utöfvar orättvisa och obillighet mot dessa ålderstigna qvinnor, om hvilkas pensionering nu är fråga, då man åt en annan, med dem i öfrigt fullkomligt likstäld kategori medgifvit just samma rättighet, som man nu vill beröfva döttrar efter tjenstemän, anstälde vid Riksbankens afdelningskontor och pappersbruk.

Det är dessa omständigheter jag velat hemställa till Kammarens behjertande och i öfrigt inskränker jag mig till att yrka bifall till det förslag reservanterne i denna del uppstält.

Herr Gumælius: Herr Talman! Ingenting hade kunnat vara angenämare för Utskottets ledamöter än att biträda en framställning af denna art från bankofullmäktige och att sålunda kunna tillstyrka beviljande af det begärda anslaget i sin helhet. Men när det gälde att i allt fall gå längre än hvad Riksdagen torde vara villig att göra på andra områden i afseende på beviljande af pensioner för enkors och barn, att taga ett längre steg, som dock här vid lag i viss mån skulle kunna anses vara berättigadt, då man derigenom skulle kunna bereda enkors och barn efter alla bankens tjenstemän samma pensions-

rätt, som de vid Riksbankens hufvudkontor redan ega, så har man i Utskottet ansett sig icke ända derhän böra taga Riksdagens beredvilighet i anspråk, att man velat föreslå beviljande af medel till hela det belopp, hvarom bankofullmäktige gjort framställning, utan man har prutat med hänsyn till de "femtiåriga döttrarna."

Frågan gäller en obetydlighet, (så har en föregående talare yttrat) ja, hon gäller visserligen endast 600 kronor, nemligen 600 kronor för hvarje år, eller ock ett anslag på en gång af 12,000 kronor (efter en vid dessa räkningar vanlig räntefot af fem procent). Jag medger att det icke är något synnerligen stort belopp, men då man här i alla fall nödgats tillstyrka ett ökad anslag af 3,950 kronor årligen äfven för de pensioner, som äro af Utskottet förordade, så har Utskottets flertal tvekat att gå längre.

Dessa 3,950 kronor — må det tillåtas mig att erinra detta — äro dock icke helt och hållet att anse såsom nytt anslag, ty vid 1851 års riksdag, om jag minnes rätt, beviljade Rikets Ständer 900 kronor eller 600 riksdaler banko, som det då för tiden hette, till denna kassa att årligen, så länge behofvet kräfde, utgå; men 11 år derefter, år 1862, ansåg man, genom någon felräkning dertill förledd, att kassan var så stark, att den kunde bestrida pensioneringen utan vidare understöd från bankens sida. Då drogs detta anslag in och det har sedermera icke utgått; men det märktes snart att man grundligt missräknat sig. På de senare åren har pensionskassan haft större utgifter än inkomster och följaktligen år efter år minskats, så att det nu har befunnits nödigt att tillstyrka det kassan åter måtte få understöd från bankens sida. Detta må kunna påräknas ske på det sätt, att kassan dels får tillbaka de 900 kronor om året som hon förut åtnjutit, dels en årlig godtgörelse af 900 kronor, motsvarande ränta å det kapital, 18,000 kronor, hvartill det först anslagna beloppet, 900 kronor, jemte ränta derå skulle hafva uppgått för samtliga åren från 1862 till nu. Kassan behöfver dessutom något mera än 2,000 kronor om året i understöd, och detta skulle då vara dess egentliga nya behof för att i denna kassa, i hvilken tjänstemannapersonalen vid Tumba pappersbruk och tjänstemännen vid afdelningskontoren i Göteborg, Malmö och Wisby redan hafva del, jemväl tjänstemännen vid afdelningskontoret i Luleå må kunna blifva delaktige och för att kassan må komma i en så god ställning, att hon kan fullgöra sina förbindelser. Det är sålunda icke obetydliga fördelar, utöfver dem, som kassans delegare för närvarande åtnjuta, som redan Utskottet föreslagit.

För att emellertid ernå full likställighet mellan denna kassa och en annan, större och äldre pensionskassa, nemligen bankostatens enke- och pupillkassa, vore det visst önskvärdt, såsom den föregående talaren yttrade och jemväl reservanterne i Utskottet föreslagit, om denna kassa kunde också gifva pensioner åt ogifta döttrar då de uppnått femtio års ålder, men jag har redan förut erinrat, att en sådan pensionsrätt icke lär vara af Riksdagen medgifven på något annat område. Dessutom är i Utskottets betänkande anfördt, att de ändrade förhållanden, som nu ega rum i afseende på lättheten för qvinnor att försörja sig, icke innebära samma skäl som på 1700-talet för att i

Om anslag till en enke- och pupillkassa vid Riksbankens afdelningskontor och pappersbruk.
(Forts.)

Om anslag till
en enke- och
pupillkassa vid
Riksbankens
afdelningskon-
tor och pap-
perbruk.
(Forts.)

återkommande pensionsrätt inrymma dessa döttrar. Det kan läggas dertill, att ett sådant medgifvande skulle intrassla kassans räkenskaper och det skulle medföra stor svårighet att hålla reda på de personers öden, hvilka vid 21 års ålder icke mera hafva rätt till pension, men då de uppnått femtio års ålder äro berättigade att å nyo komma i åtnjutande af pension. Det kan jemväl tilläggas, att på föredragningslistan näst efter detta betänkande kommer ett annat, der Utskottet föreslagit ett obetydligt årligt bidrag till en sorts vida anspråkslösare enke- och pupillkassa för *arbetarne* vid Tumba bruk (den nu ifrågasvarande kassan afser endast anhöriga till *tjenstemännen*), men i detta betänkande om Tumba-arbetarne är icke ifrågasatt att barn skola vara berättigade till understöd längre tid än till dess de uppnått 16 års ålder, under det att i det nu föreliggande betänkandet det är förslaget, att sådan förmån skall få till 21 års ålder behållas, och ingen har ens tänkt ifrågasätta, att döttrar till arbetare skola få igen sina pensioner vid femtio års ålder, om de då äro ogifta.

Utskottets betänkande har, märkligt nog, hittills icke blifvit angripet annat än i den rigtningen, att Utskottet skulle hafva tillstyrkt för litet bidrag. Vid sådant förhållande saknar jag skäl att uppehålla mig vid de motiv, som tala för anslagets beviljande, och jag inskränker mig för närvarande att på grund af den utredning, som i betänkandet förekommer, yrka att Kammaren måtte bifalla Utskottets förslag.

Herr Berg: Efter den förste ärade talarens yttrande, i hvilket han yrkade bifall till reservanternes förslag, har jag icke mycket att tillägga, utan beder endast att få instämma med honom. Såsom ett ytterligare skäl, utöfver de af honom anförda, ber jag dock få tillägga ännu ett, som ännu mera talar emot Utskottets framställning, sådan jag fattat densamma. Den förändring Utskottet föreslagit i fråga om pensionsrätten för ogifta döttrar öfver 50 år vinner icke endast tillämpning på döttrar till dem, som hädanefter blifva delegare i ifrågasvarande pensionskassa, utan drabbar äfven må hända dem, som redan under en lång följd af år inbetalt sina årliga afgifter, under förutsättning att deras döttrar i framtiden skulle erhålla pension efter förut gällande grunder.

Det skäl Utskottet anført till stöd för sitt förslag, nemligen att förändrade förhållanden inträffat, hvarigenom qvinnan nu bättre och lättare än förr vid framskriden ålder kan bereda sig utväg till att försörja sig sjelf, kan möjligen ega tillämpning på dem som nu äro unga, då de inträdt i äldre år, men kan deremot omöjligen tillämpas på dem, som redan under förut varande förhållanden uppnått sådan ålder, att de ega rättighet att erhålla pension.

I fullmäktiges framställning ifrågasattes visserligen, att redan afgångna delegares afgifter icke skulle höjas och att ej heller deras pensionsrätt skulle minskas, men uti Banko-Utskottets förslag göres alldeles icke något undantag för döttrar till delegare, som må hända redan äro pensionsberättigade och möjligen redan kommit i åtnjutande af pension, och jag tror för min del att det skulle i hög grad an-

ses obilligt och väcka harm, om pensioner till döttrar af sådana delägare indrogos, på sätt Utskottet föreslagit.

Det är på dessa skäl, och på grund af hvad den förste talaren anfört, jag yrkar bifall till reservanternes förslag.

Herr Gumælius: Herr Talman! Jag ber blott att få nämna, att den åsigt den föregående ärade talaren uttalade beror på en missuppfattning. Det är visst icke Utskottets mening att de personer, som redan blifvit delegare i kassan, skulle för sig och sina efterkommande rubbas i den pensionsrätt de redan erhållit och som af dem är rätteligen förvärfvad.

Det står nemligen på sidan 14 i Utskottets motivering ett uttryck: *”blifvande ogifta döttrar öfver 50 år”* etc.

Uttrycket *”blifvande ogifta döttrar”* är hemtadt från af Lektor Hultman uppgjordt förslag, hvilket jag har här i min hand. Han har nemligen verkställt uträkning öfver de tillskott, som böra göras af dem, hvilka hädanefter skola komma att ingå i kassan efter dess utvidgning, sådan den nu föreslagits. I denna sin uträkning begagnar han uttrycken *”blifvande enkor och barn”*, *”blifvande ogifta döttrar”* o. s. v.; men till alla dessa uttryck har han fogat förklarande siffror, som till en del blifvit i Utskottets betänkande återgifna och för öfrigt finnas att läsa i hans berörda uträkning, som hör till Banko-Utskottets handlingar.

Något hvarom jag med anledning af ett yttrande af den föregående talaren äfven ber att få erinra är att, på sätt af bankofullmäktige blifvit uttryckligen uttaladt och äfven af motiveringen i Utskottets betänkande torde framgå, det alldeles icke är fråga att åstadkomma någon rubbning i de *nuvarande* delegarnes uti ifrågavarande kassa *nuvarande* rättigheter eller vilkor, utan endast att de under vissa förutsättningar, d. v. s. om de vilja åtaga sig att i någon mån öka sina tillskott till kassan, skola komma i åtnjutande af högre pensioner. Någon afsigt att minska pensionerna för de *nuvarande* delegarne har Utskottet deremot alldeles icke haft.

Herr Berg: Jag är den näst föregående talaren tacksam för de upplysningar, han i sitt senaste anförande meddelat, om hvad som varit Utskottets mening; men jag skulle känt mig ännu mera tacksam emot Utskottet, om denna dess mening blifvit i det föreliggande betänkandet något tydligare uttryckt. Då nemligen Utskottet i motiveringen talar om *”blifvande ogifta döttrar öfver 50 år”* så hade jag föreställt mig att dermed afsåges icke döttrar som, *framdeles komma att blifva*, utan döttrar som *framdeles komma att blifva 50 år*, och att således detta uttryck jemväl skulle hafva afseende på döttrar som redan finnas till, nemligen döttrar till de *nuvarande* delegarne. Den föregående talaren erinrade om svårigheten för förvaltarna af kassan att hålla reda på huru vida dessa döttrar, som vid 21 års ålder förlora rättigheten till pension, ännu vid uppnådda 50 år lefva ogifta och sålunda åter skola vara till pension berättigade, men jag föreställer mig, att det skulle blifva med än större svårighet förenadt

Om anslag till en enke- och pupillkassa vid Riksbankens afdelningskontor och papperbruk.
(Forts.)

Om anslag till
en enke- och
pupillkassa vid
Riksbankens
afdelningskon-
tor och pap-
persbruk.
(Forts.)

att hålla reda på om de blifvit döttrar före eller efter antagandet af det nu föreliggande förslaget. Då hela saken i öfrigt icke gäller större utgift än 600 kronor om året, tror jag icke att det vore skäl att på detta sätt indela dessa ogifta döttrar i två skilda kategorier, och jag vidhåller derföre mitt yrkande om bifall till reservanternes förslag.

Herr Danielsson: Jag har visserligen icke i år varit i tillfälle att såsom ledamot af Banko-Utskottet deltaga i behandlingen af denna fråga, men då den äfven vid sistlidne riksdag var föremål för öfverläggning inom Utskottet, der jag då äfven hade plats, torde det tillåtas mig att i frågan yttra några ord. Jag tillåter mig då att såsom min åsigt uttala, att Utskottet gått så långt i denna sak, som saken sjelf tål vid; och det skulle förvåna mig om denna Kamrars skulle lemna sitt bifall till något annat eller mera än som innefattas i Utskottets förslag, då Utskottet för sin åsigt anfört så goda skäl, att det torde blifva svårt att mot dem göra någon invändning. Jag får derföre för min del yrka bifall till Utskottets hemställan.

Herr Gumælius: Herr Talman! Det må gerna medgifvas, att ifrågavarande, uti Utskottets betänkande förekommande uttryck icke är särdeles lyckligt. Men jag tillät mig, då jag nyss hade ordet, att nämna, att det inkommit uti betänkandet såsom ett citat ur Lektor Hultmans ofta nämnda utredning, der det är åtföljdt af siffror, som fullkomligt förklara hvad som med detsamma afses.

Jag vill vidare påpeka, att Utskottet i nästföljande punkt hemställer, att åt detsamma måtte uppdragas att fastställa stadgar för kassan. Såsom ledamot af Utskottet har jag tagit mig friheten att å dess vägnar förklara, att Utskottet icke tänkt sig någon annan betydelse af nämnda uttryck, än de som Lektor Hultman gifvit detsamma och som är fullkomligt angifven uti hans utredning. Jag vågar för den skull påstå, att, om Riksdagen behagar fatta ett beslut i öfverensstämmelse med Utskottets förslag, Utskottet icke lärer underlåta att tillse, att den oklarhet, som kan finnas i ofta nämnda uttryck, icke kommer att finnas uti reglementet, sådant det kommer att af Utskottet uppgöras.

Herr Lindmark: Jag ber att få yttra endast några få ord. Då det nemligen i fråga om den beräkning, som gjorts till utrönande af det anslagsbelopp som för ifrågavarande ändamål kunde erfordras, i Utskottets betänkande heter, att "i denna beräkning har dock äfven ingått att, i enlighet med nu gällande reglemente för diskontverkets och pappersbrukets enkekassa, bereda pension åt delegares dotter, som efter uppnådna 50 år fortfarande lefver ogift", så synes deraf framgå, att de som nu äro delegare i denna kassa ingått i densamma med beräkning att för sina barn få åtnjuta en rätt, som enligt det af Utskottet nu framlagda förslag skulle dem fräntagas. Ett sådant tillvägagående förefaller mig ganska betänkligt; och jag kan derföre icke annat än instämma med den förste talaren i hans yrkande om bifall till reservanternas förslag, då jag, som sagdt, tror att genom

bifall till Utskottets hemställan de nuvarande delegarnes i kassan rätt skulle blifva träd för nära.

Herr Åke Andersson: Som jag inom Utskottet deltagit uti det beslut, hvartill det kommit, måste jag följaktligen yrka bifall till detsamma. Jag tror att Utskottet har gått så långt, som det bort. Så vidt jag vet, finnes i andra pensionsstater inga barn, som åtnjuta pension, sedan de uppnått 16 års ålder. Här åter åtnjuta de sådan ända till dess de fyllt 21 år. Derföre att föregående Riksdagar i fråga om hufvudkontoret visat sig synnerligt frikostiga, är det väl icke sagdt, att äfven denna Riksdag bör fortsätta på samma väg och pensionera gamla döttrar, sedan de fyllt 50 år. Detta vore ett system, egnadt att befordra likgiltighet för sjelfförsörjning och som jag således icke kan förorda. För öfrigt tror jag att frågan är tillräckligt utredd af herr Gumælius, och den som derjemte genomläser Utskottets betänkande, skall finna att Utskottet haft skäl för sitt förslag, till hvilket jag, såsom sagdt, yrkar bifall.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad och propositioner gifvits enligt de gjorda yrkandena, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

Derefter föredrogs det förslag, som Utskottet framställt i *punkten* 2, och som här ofvan finnes anfördt.

Beträffande detta förslag yttrade

Herr Berg: Efter det beslut, som Kammaren fattat vid föregående punkt, kan någon egentlig ändring af den nu föredragna i öfverensstämmelse med reservanternes förslag ej gerna ifrågakomma. Men jag vill dock hemställa, om icke, med anledning af den förklaring, som en af Utskottets ledamöter här afgifvit om rätta meningen med Utskottets hemställan, det vore skäl att tydligare uttrycka denna uti det föreslagna momentet. Det heter der nemligen, "att åt Utskottet måtte uppdragas att fastställa stadgar för kassan, upprättade på de af fullmäktige i Riksbanken angifna, här ofvan omförmälda grunder, med de ändringar dels i afseende å pensionsrätt för delegares dotter, som efter uppnådda 50 år fortfarande lever ogift, dels ock beträffande pensionsklasserna och pensionsbeloppen, hvilka blifvit af Utskottet föreslagna." För min del tror jag att ett förtydligande kunde åstadkommas, om framför ordet "delegare" insköttes orden "främdeles blifvande." Derigenom skulle nuvarande delegares döttrar åtminstone blifva bibehållna vid den rätt, som deras fäder genom att inträda i pensionsinrättningen sökt åt dem bereda.

Vidare anfördes icke. Herr Talmannen gaf propositioner så väl på bifall till Utskottets hemställan i oförändradt skick som ock på Herr Bergs yrkande; och enär den senare propositionen blef med öfvervägande ja besvarad, hade Kammaren således bifallit Utskottets förslag med följande förändrade lydelse:

"Att åt Utskottet måtte uppdragas att fastställa stadgar för kassan, upprättade på de af Fullmäktige i Riksbanken angifna, här ofvan omförmälda grunder, med de ändringar dels i afseende å pen-

Om anslag till en enke- och pupillkassa vid Riksbankens afdelningskontor och pappersbruk.
(Forts.)

sionsrätt för *framdeles blifvande* delegares dotter, som efter uppnådda 50 år fortfarande lefver ogift, dels ock beträffande pensionsklasserna och pensionsbeloppen, hvilka blifvit af Utskottet föreslagna.“

Punkten 3.

Bifölles.

§ 8.

Föredrogos och bifölles Banko-Utskottets memorial:

N:o 9, i fråga om anslag till en understöds-kassa för enkor och barn vid Riksbankens pappersbruk; och

N:o 10, i fråga om inköp af fastighet i Luleå för Riksbankens dervarande afdelningskontors räkning.

§ 9.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 10, angående tullbevillningen; och

Lag-Utskottets utlåtanden:

N:o 20, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående eganderätt till skrift och förordning rörande utsträckt tillämpning af lagen angående efterbildning af konstverk den 3 Maj 1867; samt

N:o 21, i anledning af väckt motion om införande i Rättegångsbalken af ett stadgande angående fataliers bevarande.

Kammaren beslöt, att dessa ärenden skulle å föredragningslistan för nästa sammanträde, som komme att hållas Lördagen den 7 innevarande månad, uppföras näst efter de gemensamma omröstningar, hvilka, enligt derom mellan Herrar Talmän träffad och Kammaren förut meddelad öfverenskommelse, skulle anställas i början af nämnda sammanträde.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Herr *Anders Persson* under 14 dagar från och med denna dag, i anledning af sjukdomsfall inom hans familj.

Likaledes blef, af enahanda anledning, den ledighet från riksdagsgöromålen, som i sammanträdet den 20 nästlidne Mars beviljats Herr *Liss Olof Larsson*, och hvilken tilländagått den 2 i denna månad, på derom inkommen begäran med 8 dagar förlängd.

§ 11.

Justerades protokollsutdrag för detta sammanträde; hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 1 e. m.

In fidem
Gustaf Westdahl.